

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОП «ПРАКТИЧНА
ПСИХОЛОГІЯ» НА ПЕРШОМУ (БАКАЛАВРСЬКОМУ)
РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ)**

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 159.9:005.942]:001.89(072)

М 54

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 19 березня 2025 р.)*

Рецензенти:

Мушкевич М. І. – доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології та психодіагностики факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Губіна А. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології Луцького національного технічного університету.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт М 54 (проектів) здобувачами вищої освіти ОП «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти / Л. І. Магдисюк, І. М. Грицюк, О. В. Грушецька. – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 44 с.

Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт здобувачами вищої освіти ОП «Практична психологія» відповідають вимогам до написання такого типу робіт і розраховані на студентів факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

УДК 159.9:005.942]:001.89(072)

© Магдисюк Л. І., Грицюк І. М.,
Грушецька О. В., 2025

ЗМІСТ

Передмова	5
------------------------	---

РОЗДІЛ 1. Вимоги до структури та змісту курсових робіт (проєктів)	7
--	---

1.1. Структура та етапи проведення наукового дослідження	7
1.2. Вимоги до змісту курсової роботи (проєкту)	8
1.3. Обсяги курсової роботи (проєкту)	10
1.4. Вимоги до структури курсової роботи (проєкту)	11

РОЗДІЛ 2. Вимоги до оформлення курсових робіт (проєктів)	15
---	----

2.1. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи (проєкту)	15
2.2. Оформлення розділів (підрозділів)	16
2.3. Нумерація	16
2.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків	17
2.5. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела	20
2.6. Заходи щодо запобігання академічного плагіату	22

РОЗДІЛ 3. Підготовка, порядок та процедура захисту курсових робіт (проєктів)	26
---	----

3.1. Захист курсової роботи (проєкту)	26
3.2. Оцінювання курсової роботи (проєкту)	27

ДОДАТКИ

<i>Додаток А.</i> Зразок заяви на виконання курсової роботи здобувача	31
<i>Додаток Б.</i> Заява-засвідчення автора курсової роботи	32

<i>Додаток В. Зразок титульної сторінки</i>	
<i>курсової роботи (проєкту) .....</i>	33
<i>Додаток Д. Зразок оформлення змісту</i>	
<i>курсової роботи (проєкту) .....</i>	34
<i>Додаток Е. Зразки оформлення бібліографії .....</i>	35
Список використаних джерел	39

Передмова

Курсова робота (проєкт) є однією з найважливіших форм навчального процесу і спрямована вона переважно на практичну підготовку і виконується в відповідності з навчальними планами. Навчальним планом та ОП «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти передбачено написання трьох видів курсових робіт (проєктів), а саме: курсова робота з психодіагностики особистості, курсова робота з психологічно-консультативної діяльності та курсова робота з психореабілітаційної діяльності.

Виконання курсової роботи (проєкту) має за мету дати здобувачам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, теми навчальної дисципліни. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу вищих навчальних закладах України курсова робота (проєкт) виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного завдання.

Мета курсової роботи (проєкту) полягає у:

- а) закріпленні, поглибленні і розширенні теоретичних знань;
- б) оволодінні навичками самостійної роботи;
- в) вмінні формулювати судження і висновки, логічно послідовно і доказово їх викладати;
- г) вмінні публічного захисту;
- д) підготовки до більш складної задачі – виконання випускної кваліфікаційної роботи (проєкту).

Курсова робота допомагає здобувачам системно показати теоретичні знання з вивчення дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи, на перших курсах – з інформаційними матеріалами, на третьому та четвертому – з

практичними даними роботи, збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, пропозиції та рекомендації з предмету дослідження.

Здобувач вищої освіти слідує методичним рекомендаціям кафедри і одночасно має можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію наукового дослідження через вільний вибір наукового керівника курсової роботи (проєкту), її теми, визначенні вибірки дослідження, графіку консультацій з науковим керівником тощо.

Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт (проєктів) здобувачами вищої освіти ОП «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідають вимогам до написання такого типу робіт і розраховані на здобувачів вищої освіти факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

РОЗДІЛ 1

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)

1.1. Структура та етапи проведення наукового дослідження

У психологічному дослідженні є загальні правила (принципи), дотримання яких обов'язкове для отримання достовірного матеріалу, а також логічні етапи (від поставленої наукової проблеми до висновків). Головним таким принципом є принцип об'єктивності – його реалізація забезпечує надійність, однозначність результатів і неупередженість автора при фіксації фактів та їхній інтерпретації. Це важливо тому, що наші суб'єктивні (особистісні) настанови можуть створювати серйозні перешкоди на шляху розуміння поведінки людини. Ми привносимо в оцінювання психологічних фактів власні уявлення і цінності, які сформувалися в нашому унікальному минулому досвіді. Саме тому треба враховувати валідність і надійність методів дослідження, а зібрані емпіричні дані мають пройти перевірку на статистичну достовірність.

Психологічне дослідження проводять за такими етапами:

1. Відповідно до наукової проблеми і теми дослідження визначають його об'єкт і предмет, мету та завдання.
2. Вибір наукових методів дослідження, які доповнюють один одного (наприклад, спостереження і експеримент).
3. Визначення умов дослідження (лабораторний або природний експеримент).
4. Розроблення плану експериментального дослідження.
5. Вибір методів оброблення емпіричних даних (кількісний, якісний аналіз).
6. Інтерпретація зібраного експериментального матеріалу.
7. Формулювання висновків і визначення сфери їх застосування.

Обґрунтування актуальності проблеми дослідження здійснюють на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та

сучасними завданнями (наприклад, особистісний розвиток майбутнього фахівця як пріоритетний напрям реформування вищої освіти в Україні).

Одночасно досліднику потрібно розрізняти об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта – це якийсь конкретний бік, аспект, властивість або відношення об'єкта дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виокремлюється та його частина, яка є предметом дослідження.

Організаційно процес написання курсової роботи складається з таких етапів:

- *підготовчого*, який починається з вибору здобувачем теми й отримання індивідуального завдання від керівника курсової роботи щодо питань, які необхідно вирішити: ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу аналогічних програмних розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо;
- *основного*, який реалізовується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі вивчення досвіду роботи проведення експерименту чи анкетування, збирання фактичного матеріалу, обробку фактичного матеріалу, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій, підготовку публікацій з тематики дослідження;
- *підсумково-оформлювального*, на якому робота повинна бути повністю виконана та перевірена керівником;
- *заключного*, який включає отримання відгуку наукового керівника та проведення захисту курсової роботи на кафедрі.

1.2. Вимоги до змісту курсової роботи (проєкту)

Курсова робота – це один із видів навчально-дослідної, наукової роботи здобувача вищої освіти, який має на меті не

лише поглиблення, узагальнення і закріплення знань здобувача з навчальної дисципліни, а й їх творчого застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, джерелами фактичного матеріалу, використовувати сучасні інформаційні засоби та технології.

Тематика курсових робіт визначається кафедрами і пропонується здобувачам на початку навчального року. Здобувачам надається право вільного вибору теми курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку. Здобувачі також можуть обґрунтовано пропонувати свої теми. Тематика курсових робіт повинна відповідати напрямку наукових досліджень випускової кафедри, узгоджуватися з навчальними дисциплінами освітньо-професійної програми, бути пов'язаною з практичними потребами підготовки фахівців з практичної психології.

Теми курсових робіт затверджуються рішенням кафедр та вченої ради факультету. Зміни або уточнення у формулюванні затвердженої теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин та за згодою наукового керівника.

Тема курсової роботи повинна бути короткою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету і відповідати змісту роботи. Допускається доповнення теми підзаголовком розміром не більше 10 слів. У назві не можна вживати скорочення та аббревіатури, потрібно уникати використання ускладненої термінології.

Науковими керівниками курсових робіт призначають висококваліфікованих фахівців кафедри з числа професорів і доцентів. Науковий керівник роботи: допомагає студенту обрати найбільш перспективний і актуальний напрям дослідження; знайомить здобувача вищої освіти з вимогами щодо підготовки та захисту курсової роботи; надає допомогу щодо розробки календарного плану графіку на весь період виконання дослідження (від вибору теми до захисту роботи); рекомендує здобувачу необхідну наукову літературу та джерела з теми роботи; регулярно надає змістовні консультації; відслідковує хід написання роботи, контролює своєчасне подання роботи до захисту; надає допомогу у

підготовці здобувача до захисту; складає рецензію на курсову роботу.

Безпосередній контроль за виконанням курсової роботи відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник. Інформація наукових керівників про хід виконання здобувачами курсових робіт заслуховується на засіданнях кафедри двічі протягом навчального року. При цьому визначається, як здобувач справляється з роботою, які у нього виникли труднощі та яких заходів треба вжити для їх подолання.

Кафедра має право не пізніше як за 10 днів до захисту курсових робіт рекомендувати відсторонення здобувача від виконання роботи, якщо вона не буде виконана вчасно з причин його неорганізованості чи недисциплінованості, що обов'язково фіксується в рішенні кафедри. Це є підставою для порушення клопотання про відрахування студента за невиконання навчального плану.

Зміст курсової роботи (проєкту) повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й емпіричного дослідження, створення нових технологій, приладів, обладнання тощо, розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни та відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження у сферу практичної діяльності.

1.3. Обсяги курсової роботи (проєкту)

Обсяги та вимоги до курсової роботи (проєкту) визначає випускова кафедра на початку нового навчального року.

Таблиця 1

№	Вид наукової роботи	Кількість сторінок	Кількість процитованих джерел
1	Курсова робота	20–25	20 і більше

1.4. Вимоги до структури курсової роботи (проєкту)

Обов'язковими структурними елементами курсової роботи (проєкту) є:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка містить два або три розділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульна сторінка роботи. Додаток А. Зразок титульної сторінки ВКР.

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Додаток Б. Зразок оформлення змісту ВКР

Вступ включає актуальність теми, об'єкт і предмет дослідження, мету і завдання дослідження, теоретико-методологічну основу дослідження, методи і базу дослідження, практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–4 сторінки.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

Якщо робота виконується у системі досліджень кафедри (відділу, організації тощо), коротко визначають зв'язок вибраного напрямку з планами організації, галузевими, державними планами та програмами. Обов'язково потрібно зазначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його

частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і конкретні завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Теоретико-методологічна основа дослідження, де висвітлюються основні теоретичні положення науки, що є базовими в обґрунтуванні дослідження, представлені у концептуальних позиціях, концепціях, напрямках, течіях, які існують в науці.

Методи дослідження. Здобувач вищої освіти подає перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в науковій роботі мети.

База дослідження. Вказується навчальний заклад, виробництво чи організація, залежно від того де проводилося емпіричне дослідження. Окрім того, вказується кількісний і якісний склад вибірки досліджуваних.

Практичне значення одержаних результатів. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання. Стисло повідомляють про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснена реалізація, форми реалізації. Зазвичай впровадження оформлюється актом, підписаним представниками організацій, які використовують впроваджені матеріали.

Апробація результатів та публікації. Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програму конференції за темою роботи), то слід зазначити їх назву, рік та місце проведення, а також вказати публікації з теми дослідження.

Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань курсової роботи (проєкту). У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, виклад загальної методики та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів досліджень.

У змісті першого розділу, як правило, подають теоретичні питання з теми курсової роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильне трактування понять теми, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути загальноновживаними чи подаватися з посиланням на їх автора.

Інші розділи пишуть відповідно до теми роботи і вимог, розроблених випусковою кафедрою факультету. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає методику проведення та результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку. У кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел літератури.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Висновки подають як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

Список використаних джерел. З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за порядком згадування, за видом джерела) найбільш вживаним є розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи (згідно з *ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»*). Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

Додатки. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (інструкції, методики, опис алгоритмів дій, конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін. На кожен додаток повинно бути посилання в тексті.

РОЗДІЛ 2 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

2.1. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи (проєкту)

Курсова робота (проєкт) виконують на аркушах білого паперу формату А 4 (210x297 мм).

Основний текст роботи друкують з одного боку аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм. **Не допускається використання міжрядкових інтервалів у тексті між абзацами** (1,0 см)

Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів:

- лівий – 30 мм,
- верхній, нижній – 20 мм,
- правий – 10 мм.

У тексті документа необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

Помилки, описки та графічні неточності можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (графіки) машинописним способом або від руки. Виправлення повинно бути чорного кольору.

Роботу подають до захисту у папці з файлами чи зшитю (на вибір студента).

Курсову роботу (проєкт) виконують українською мовою.

Текст курсової роботи (проєкту) повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису (зі змінами і доповненнями 2019 року), використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів

та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художнього стилю, нових запозичень тощо.

2.2. Оформлення розділів (підрозділів)

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. **Крапку в кінці заголовка не ставлять.** Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2–3 інтервалам.

2.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою курсової роботи (проєкту) є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. **На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.**

Такі структурні частини випускної роботи як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», **після номера крапку**

не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайно. Рисунки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок документа.

2.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, які містяться у тексті, повинні відповідати вимогам державних стандартів.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (надпис під рисунком). Ілюстрації позначають словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера

розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2». Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

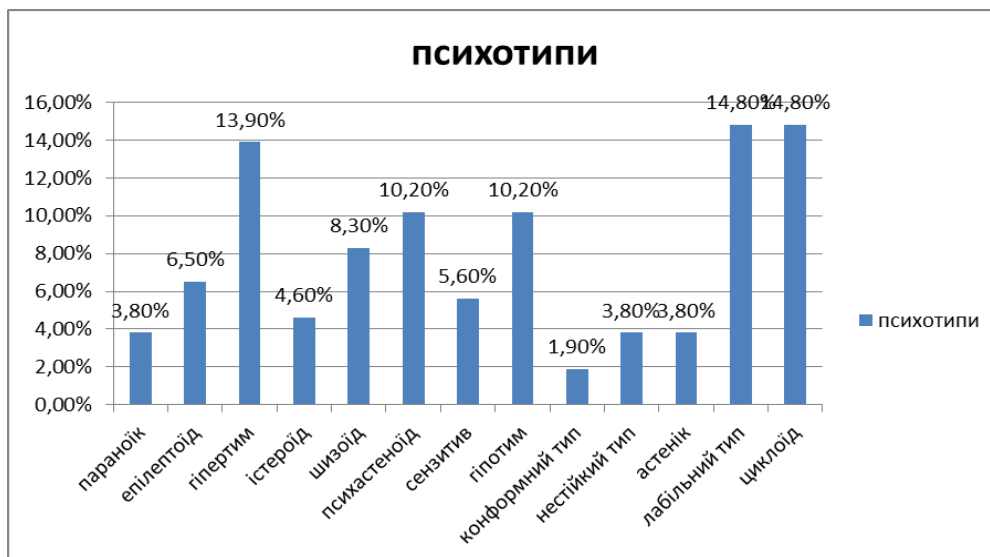

Рис. 2.1. Відсоткове співвідношення психотипів особистості

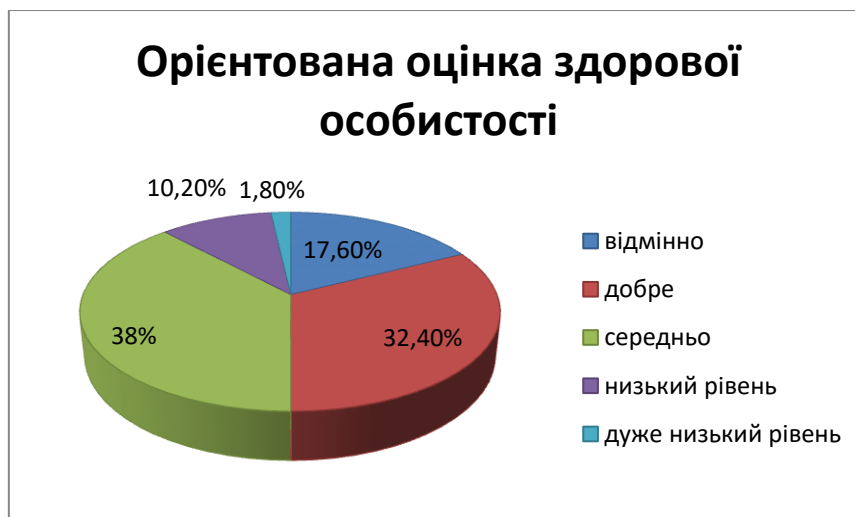

Рис. 2.2. Відсоткове співвідношення показників «Орієнтовна оцінка здорової поведінки»

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в однині.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.» У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Таблиця 2

Назва таблиці

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище й нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули та рівняння у тексті слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу й порядкового номера формули (рівняння), відокремлених крапкою. Наприклад: третя формула першого розділу позначається як «(1.3)». Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку.

Пояснення значень кожного символу й числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

У **додатках** розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або внаслідок неможливості способу відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок.

Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, **за винятком Г, Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3» тощо.

2.5. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела

При написанні курсової роботи (проєкту) студент повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі резуль-

тати, які наводяться в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Покликатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна давати покликання лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Покликання подають у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20], де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки.

Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та покликаються на перше джерело. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату і, як наслідок, до недопущення роботи до захисту.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [13, с. 29]».

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати 1–2 абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи не повинна перевищувати 2–3. Не потрібно подавати цитати у висновках.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні не допускається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) потрібно бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело;

д) цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;

2.6. Заходи щодо запобігання академічного плагіату

Згідно з Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки, яке розроблене відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», листів Міністерства освіти і науки України №1/9-650 від 23.10.2018 р. «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти», №1/11-8681 від 15.08.2018 р. «Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)», Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки, інших локальних актів Волинського національного університету імені Лесі Українки. Положення є складовим елементом системи забезпечення Університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчально-методичних працях науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів трьох рівнів вищої освіти, докторантів Університету тощо.

Система запобігання академічного плагіату розповсюджується на наукові та навчально-методичні праці науково-педагогічних і наукових працівників Університету; статті в наукових періодичних виданнях Університету; дисертації здобувачів наукових

ступенів; кваліфікаційні та курсові роботи здобувачів вищої освіти; матеріали конференцій, організатором яких є ВНУ імені Лесі Українки, тощо. Заходи щодо запобігання академічного плагіату спрямовані на дотримання прав інтелектуальної власності, принципів академічної доброчесності, підвищення якості навчання, розвиток навичок коректної роботи з оприлюдненими (опублікованими) джерелами інформації, формування сумлінного дотримання вимог наукової етики, а також активізацію самостійності при написанні оригінальних авторських творів тощо.

З метою запобігання академічному плагіату в наукових роботах необхідно дотримуватися таких рекомендацій:

– Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням.

– Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстувальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

– Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, у тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитується за: »)

– Будь-яка наведена в тексті наукової роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання у науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

– Будь-які відтворені в тексті наукової роботи оприлюднені твори мистецтва мають супроводжуватися зазначенням авторів та назви цих творів мистецтва (якщо вони відомі). У разі використання творів виконавського мистецтва слід зазначати також і індивідуальних чи колективних виконавців (якщо вони відомі). Якщо автори/виконавці невідомі, слід зазначити, що вони невідомі. У разі неможливості ідентифікувати автора, назву та/чи виконавців твору слід обов'язково зазначити джерело, з якого взято відтворений твір.

В обов'язковому порядку перевірку на наявність академічного плагіату відповідно до норм цього Положення повинні проходити:

- курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів першого й другого рівнів вищої освіти;

З метою запобігання академічному плагіату при підготовці наукових робіт здійснюється перевірка курсових кваліфікаційних та наукових робіт на унікальність. Курсові, наукові, кваліфікаційні роботи здобувачів освіти виконуються ними самостійно під керівництвом наукового керівника (консультанта). Такі роботи мають бути оригінальними творами. Рішення про оригінальність твору має ухвалюватися внаслідок якісного та кількісного аналізу роботи відповідальними за це особами, проте показник оригінальності форми (вираження) твору можна встановити за допомогою комп'ютерних програмних засобів. Такий показник є протилежним до показника подібності (збігів), що визначається комп'ютерною програмою. Для курсових робіт показник оригінальності форми (вираження) твору має становити не менше третини, для кваліфікаційних робіт здобувачів першого й другого рівнів освіти – не менше половини, для дисертаційних робіт аспірантів і докторантів – не менше 85 %.

Зміст та оформлення робіт мають відповідати вимогам (методичним вказівкам) щодо їх написання, затвердженим в Університеті, та/або правовим актам України вищого порядку.

Первинну перевірку на наявність ознак академічного плагіату в курсових, кваліфікаційних роботах здобувачів першого й другого рівнів вищої освіти має здійснювати відповідальний за

таку роботу працівник випускової кафедри із використанням рекомендованого Університетом програмного забезпечення.

Строки та порядок подання робіт на кафедру встановлюються в рамках факультету з урахуванням вимог цього Положення, інших затверджених в Університеті нормативних актів та чинних правових актів України, проте звіт про перевірку курсової роботи чи кваліфікаційної роботи здобувачів першого й другого рівнів вищої освіти має бути проаналізований науковим керівником (за потреби – членами кафедри) до дати проведення захисту відповідного виду наукової роботи. За результатами перевірки науковий керівник оформляє протокол аналізу звіту подібності за встановленим зразком.

Ознакою присутності/відсутності академічного плагіату у роботі є індекс унікальності (оригінальності) тексту, який розраховується автоматично рекомендованим до використання комп'ютерним програмним засобом і представляється у формі згенерованого відповідним програмним засобом звіту.

Індекс унікальності – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу. Академічний плагіат – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, отриманих та оприлюднених іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Роботи з низьким індексом унікальності, як правило, не можуть бути оцінені вище «добре».

Під час подання на кафедру курсової роботи автор цієї роботи заповнює і підписує заяву-засвідчення за встановленою формою якій підтверджує факт відсутності в роботі академічного плагіату. До такої заяви додається роздрукований та підписаний науковим керівником протокол аналізу звіту подібності.

У випадку виявлення ознак академічного плагіату в курсовій роботі, така робота не допускається до захисту¹.

---

¹ Згідно Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки.

РОЗДІЛ 3 ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

3.1. Захист курсової роботи (проєкту)

На захист курсової роботи (проєкту) подають:

- друкований примірник курсової роботи (проєкту), а також електронний варіант роботи;
- антиплагіатний висновок (довідка із зазначенням відсотку унікальності та запозичень);
- за наявності публікацій апробаційного характеру – їх копії (вкладаються в останній файл курсової роботи (проєкту)).

За 10 днів до визначеної дати захисту курсової роботи студент подає на відповідну кафедру зброшурований примірник курсової роботи, письмову рецензію наукового керівника з характеристикою діяльності студента під час виконання курсової роботи та із зазначенням рекомендованої кількості балів за зміст та оформлення курсової роботи (Додаток Б) та заяву-засвідчення автора кваліфікаційної роботи (додаток В).

Науковий керівник зобов'язаний врахувати результати перевірки курсової роботи на плагіат за допомогою програмного засобу, але при цьому прийняти до уваги усі особливості роботи і з'ясувати, чи є запозичення неправомірними. При цьому усі учасники повинні керуватися Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки

Захист проводиться на відкритому засіданні кафедри. На захисті можуть бути присутні та брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента;

- відповіді студента на запитання членів комісії та осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

У доповіді студенту слід висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; короткий виклад основних результатів дослідження.

Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту курсової роботи (проєкту) студент повинен дати вичерпні відповіді на всі зауваження.

Захист курсової роботи фіксується в протоколі засідання кафедри. Результати захисту курсової роботи визначаються певною кількістю балів, які оголошуються студенту і всім присутнім після завершення процедури захисту.

Оцінку за результатами захисту курсової роботи (проєкту) виставляють після закритого обговорення членів комісії, фіксують у навчальній відомості та оголошують студентам.

Тривалість захисту однієї курсової роботи (проєкту) не повинна перевищувати 20 хвилин.

3.2. Оцінювання курсової роботи (проєкту)

Оцінювання результатів складання державних іспитів та захисту ВКР здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку:

Після проведення захисту курсової роботи, члени комісії в присутності здобувача вищої освіти виносять рішення про оцінку роботи. Курсова робота оцінюється за 100-бальною шкалою. Оцінювання курсової роботи здійснюється в два етапи: попереднє оцінювання курсової роботи керівником та оцінювання в ході захисту курсової роботи (див. табл. 3).

Критерії оцінювання курсової роботи

Елементи оцінювання	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	2	3
<i>Оцінювання курсової роботи керівником 100 балів</i>		
1. Своєчасне подання завершеної курсової роботи		5
2. Якість написання у тому числі:		
Зміст	Наявність всіх структурних компонентів, стиль формулювання, відповідність поставленим завданням та назві роботи	5
Вступ	<ul style="list-style-type: none"> □ актуальність і постановка проблеми (виявлення суперечностей, які зумовили актуальність проблеми); □ рівень розробки проблеми (констатація наявності досліджень з проблеми); □ об'єкт, предмет, мета, завдання (чіткість формулювання, логічність, відповідність і взаємно відповідність); □ методи дослідження, їх відповідність меті та завданням □ апробація результатів дослідження 	10
Основна частина	<ul style="list-style-type: none"> □ глибина розкриття завдань дослідження; □ доцільність і рівень використання джерел; □ відповідність дослідницького матеріалу плану курсової роботи; □ логіка викладу матеріалу; □ наявність науково грамотно сформульованих власних думок, відповідність науковому стилю; □ використання методів, задекларованих у вступі; □ відповідність змісту сучасним науковим дослідженням з обраної проблеми. 	30

Закінчення таблиці 3

1	2	3
Висновки	<ul style="list-style-type: none"> □ відповідність логіки побудови висновків поставленим меті та завданням; □ адекватність та обґрунтованість висновків. 	10
Список використаних джерел	<ul style="list-style-type: none"> □ кількість літературних джерел; □ наявність сучасних актуальних джерел з досліджуваної проблеми; □ відповідність оформлення списку використаних джерел бібліографічним вимогам. 	5
Додатки	наявність звітності; наявність додаткових розрахунків; правильність подання та оформлення.	5
Оформлення роботи	Відповідність вимогам до оформлення курсових робіт (шрифт, обсяг, цитування та посилання на джерела, таблиці, рисунки, додатки тощо).	10
<i>Оцінювання курсової роботи членами комісії 100 балів</i>		
Захист роботи	<ul style="list-style-type: none"> логічне та аргументоване викладання матеріалу наявність елементів наукової творчості та самостійності володіння студентом матеріалами роботи аргументовані відповіді на запитання членів комісії 	20

Повторний захист курсових робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку, повинен врахувати всі отримані зауваження, доопрацювати курсову роботу та представити її до захисту у визначений термін.

Таблиця 4

Оцінка в балах за 100-бальною шкалою	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання з незначними помилками
82–89	Дуже добре	B	вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
75–81	Добре	C	в цілому змістова робота зі значними помилками;
67–74	Задовільно	D	непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками;
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям;
1–59	Незадовільно	Fx	незадовільно

При визначенні оцінки роботи повинна бути враховані виступ студента під час захисту своєї роботи, його відповіді на зауваження та запитання членів екзаменаційної комісії.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок заяви на виконання курсової роботи здобувача

Завідувачу кафедри
практичної психології та психодіагностики
кандидату психологічних наук,
доценту Магдисюк Л. І.
здобувача 2 курсу
Прізвище та ім'я здобувача

Заява

Прошу затвердити тему курсової роботи «_____»
_____»
і призначити моїм науковим керівником _____
_____.

Дата

Підпис

**Заява-засвідчення
автора курсової роботи**

Я, _____

здобувач вищої освіти (бакалавр), заявляю: моя письмова робота на тему:

« _____

_____

_____

_____

_____, представлена для публічного захисту, виконана самостійно і без порушення норм законодавства України про авторське право й принципів академічної доброчесності. Усі запозичення з друкованих та електронних видань оформлені належним чином з посиланням на джерело.

Я ознайомлений(-а) з чинним положенням «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки», згідно з яким виявлення академічного плагіату та/або критично низький рівень оригінальності форми (вираження) твору є підставою для відмови в допуску її до захисту або відмови у присудженні відповідного ступеня вищої освіти автору такої роботи.

Я усвідомлюю, що несу пряму відповідальність у випадку порушення принципів академічної (наукової) доброчесності, зокрема наявності плагіату у представленій роботі.

Дата

Підпис

Зразок титульної сторінки курсової роботи (проєкту)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра практичної психології та психодіагностики**

**НАЗВА КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)
(КЕГЛЬ 18-20, НАПІВЖИРНИЙ)**

Курсова робота з _____
Спеціальність: «Психологія»
Освітньо-професійна програма «Практична психологія»

студентки (а) _____ групи
ПРІЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ (великими літерами, 14 кегль)
Науковий керівник:
ПРІЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ, (великими літерами, 14 кегль)
вчене звання, наук. ступінь, посада

_____	_____
Національна шкала	Оцінка:
Кількість балів _____	ECTS _____
Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ЛУЦЬК – 20__

Зразок оформлення змісту курсової роботи (проєкту)

ЗМІСТ

ВСТУП .....

РОЗДІЛ 1   НАЗВА

1.1. Назва першого підрозділу розділу 1 .....

1.2. Назва другого підрозділу розділу 1 .....

1.3. Назва третього підрозділу розділу 1.....

РОЗДІЛ 2   НАЗВА

2.1. Назва першого підрозділу розділу 2 .....

2.2. Назва другого підрозділу розділу 2 .....

2.3. Назва третього підрозділу розділу 2.....

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....

ДОДАТКИ .....

Зразки оформлення бібліографії

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання.

Загальні положення та правила складання»

Таблиця Е.1

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Один автор	<p>1. Мушкевич М. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 464 с.</p> <p>2. Шкарлатюк К. І. Медитативні казки як ресурс особистісного розвитку дитини з психофізичними порушеннями. <i>Психологія: реальність і перспективи</i>. Рівне, 2017. Вип. 8. С. 300–304.</p> <p>3. Федоренко Р. П. Психологія суїциду: навч. посіб. Вид. 2-ге, змін. та доповн. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 340 с.</p>
Два автори	<p>1. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 420 с.</p> <p>2. Грицюк І. М., Магдисюк Л. І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 248 с.</p> <p>3. Хлівна О. М., Магдисюк Л. І. Психологія тілесності: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 192 с.</p> <p>4. Шкарлатюк К. І., Хлівна О. М. Структурування психоконсультативного процесу у дизайні</p>

1	2
	психологічного дослідження. <i>Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина».</i> 2022. № 8 (13). С. 444–454.
Три автори	<p>1. Федоренко Р., Мушкевич М., Коширець В. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології суїциду: навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл.]. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 300 с.</p> <p>2. Шкарлатюк К., Федоренко Р., Магдисюк Л. Дизайн психологічного дослідження: організація та проведення практики практичних психологів: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 332 с.</p> <p>3. Дучимінська Т., Хлівна О., Ключко Л. Психологічний аналіз дослідження та психокорекції життєвої стійкості у студентів. <i>Психологія: реальність і перспективи.</i> Рівне: РДГУ, 2020. Вип. 14. С. 66–72.</p>
Чотири автори	<p>1. Мушкевич М., Федоренко Р., Магдисюк Л., Дучимінська Т. Психологія молодшої сім'ї: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 308 с.</p> <p>2. Магдисюк Л., Замелюк М., Безпарточна О., Борбич Н. Психологічна допомога дитині та сім'ї: практикум. навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 280 с.</p>
П'ять і більше авторів	<p>1. Психологічна допомога в клініці: навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 224 с.</p> <p>2. Сила дихання: психологічні засоби відновлення: навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 120 с.</p>

1	2
Автор(и) та редак- тор(и)/упо- рядники	<p>1. Психологічна допомога учасникам АТО та їх сім'ям: кол. моногр. / за заг. ред. М. Мушкевич. 2-ге вид. змін. та доповн. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 356 с.</p> <p>2. Безпека життєдіяльності: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. І. Я. Коцана. Харків: Фоліо, 2014. 460 с.</p>
Без автора	<p>1. Цивільна безпека як чинник розвитку виробничої та невиробничої сфер суспільства: кол. моногр. / В. І. Федорчук-Мороз та ін. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2018. 234 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Магдисюк Л., Хлівна О., Дучимінська Т. Арт-терапевтичний підхід в роботі практичного психолога зі страхом майбутнього в осіб похилого віку. <i>Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії: міжнародна кол. моногр.</i> Переяслав: Домбровська Я. М., 2020. С. 160–173.</p>
Авто- реферати дисертацій	<p>1. Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей: автореф. дис. ... д-ра. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2020. 40 с.</p>
Дисертації	<p>1. Магдисюк Л. І. Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01. Луцьк. 355 с.</p>
Частина видання матеріалів конферен- цій (тези до- повіді)	<p>1. Шмиголь А. Хлівна О. Консультативна робота психолога з феноменом тривожності. <i>Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні.</i> Луцьк: Вежа-Друк, 2021. С. 174–178.</p> <p>2. Меліхова І., Хлівна О. Багатокомпонентний підхід до здоров'я людини – основа гармонійного розвитку особистості. <i>Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної</i></p>

1	2
	<p>психології. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2021. С. 17–19.</p> <p>3. Дудік А., Хлівна О. Психологічні фактори ефективного вирішення сімейних проблем та сімейних конфліктів. <i>Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості</i>. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 36–40.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Мушкевич М. Результативність психологічного супроводу для розвитку показників особистісного функціонування членів сімей, що мають проблемних дітей. <i>Психологічні перспективи</i>. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. Вип. 38. С. 202–219.</p> <p>2. Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Особливості психодіагностики рівня схильності до стресу у медичних працівників. <i>Перспективи та інновації науки. Електронний журнал. Серія «Психологія»</i>, 2022. № 7(12). С. 575–582.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Mushkevych, V., Mushkevych, M., Fedorenko, R., & Khlivna, O. Psychodiagnostic of Individual Perceptions of Marriage and Family Relationships in Modern Youth. URL: https://www.rj4allpublications.com/product/psychodiagnostic-of-individual-perceptions-of-marriage-and-family-relationships-in-modern-youth/</p> <p>2. Магдисюк Л. І., Демчук В. Б., Павлова Б. В. Сучасні підходи профілактики девіантної поведінки у діяльності психологічної служби. URL: https://pp-msu.com.ua/uk/article/suchasni-pidkhodi-profilaktiki-deviantnoyi-povedinki-u-diyalnosti-psikhologichnoyi-sluzhbi</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматичне створення бібліографічних посилань і списків літератури за українськими та міжнародними стандартами. Grafiati: Оформити списки використаних джерел онлайн. URL: <https://www.grafiati.com/uk/>
2. Башкір О. І. Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93 с.
3. Гоцуляк Н. Є., Шпортун О. М. Методика наукових досліджень в психології: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Вид. Ковальчук О. В., 2020. 152 с.
4. Грицюк І. М., Магдисяк Л. І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 248 с.
5. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: вступ до спеціальності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
6. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
8. Закон України «Про вищу освіту». URL: [www.http://osvita.ua/legislation/law/2235/](http://osvita.ua/legislation/law/2235/).
9. Закон України «Про освіту». URL: [www.http://osvita.ua/legislation/law/2231/](http://osvita.ua/legislation/law/2231/)
10. Іванашко О. Є. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності студентів та написання наукових робіт. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2017. 68 с.
11. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <https://center.ucu>.

edu.ua/biblioteka-novyny/natsionalni-standarty-z-oformlennya bibliografiyi/

12. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).
13. Магдисюк Л. І. Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі: програма вибіркової навчальної дисципліни. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 25 с.
14. Магдисюк Л. І. Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі: методичні рекомендації до курсу «Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі». Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 27 с.
15. Магдисюк Л. І., Грицюк І. М. Методичні рекомендації «Основи наукових досліджень в галузі практичної психології» Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 38 с.
16. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт (проектів) здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 24 с.
17. Методичні рекомендації до проходження навчальної, виробничої та переддипломної науково-дослідної практик у клініці: методичні рекомендації / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 92 с.
18. ПОЛОЖЕННЯ про випускні кваліфікаційні роботи (проекти). URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/2024_ПОЛОЖЕННЯ_про_випуск_роботи-Ред-1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/2024_ПОЛОЖЕННЯ_про_випуск_роботи-Ред-1%20(1).pdf)
19. ПОЛОЖЕННЯ про випускні кваліфікаційні роботи (проекти) у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%AF_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%A0%D0%B5%D0%B4-1.pdf

20. ПОЛОЖЕННЯ про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Polozhennya-pro-systemu-zapobigannya-ta-vyyavlenya-akademichnogo-plagiatu.pdf>
21. Положення про Комітет з етики наукових досліджень Волинського національного університету імені Лесі Українки (від 31.10.2020 р.). URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/03/Komitet-z-etyky-naukovykh-doslidzhen.pdf>
22. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р. URL: 2022_Polozh_pro_otzin_Red_redMED.pdf
23. ПОЛОЖЕННЯ про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>.
24. Психологічна допомога в клініці: навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 224 с.
25. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затверджених Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року Протокол № 11. URL: <https://bit.ly/3CLSofx>
26. Черчик Л. М. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з функціональних областей організації. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2022. 37 с.
27. Шкарлатюк К. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І. Дизайн психологічного дослідження: організація та проведення практики практичних психологів: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 332 с.

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОП «ПРАКТИЧНА
ПСИХОЛОГІЯ» (НА ПЕРШОМУ БАКАЛАВРСЬКОМУ
РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ)**

Укладачі

Людмила Іванівна Магдисюк
Ірина Михайлівна Грицюк
Ольга Володимирівна Грушецька

Друкується в авторській редакції
Верстка *Ілони Савицької*

Формат 60×84 ¹/₁₆. Обсяг 2,56 ум. друк. арк., 2,27 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 58. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 0669362549).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.